

Aleksandar Sekulić uopšte ne poseže za složenim motivima. Pesnički čin je pozitivistički shvaćen, raznovrsni sadržaji bivaju u njemu prihvaćeni.

Stihovi su čvrste semantičke i logičke jedinice. Ne prelivaju se, ne dopunjavaju.

Venecijansku kuglu odlikuju, između ostalog, lakoća i elegancija sa kojom se reči stranog porekla smeštaju pored naših.

Raspon osećanja je veliki, primenjiv i na modernu tehničko-tehnološku civilizaciju i na prirodu, i na metafizičke sadržaje. Sekulić oseća i čoveka u cevi, i pticu koja je izašla iz našeg veka i nigde ne živi. A oseća i da je biljčica čuvaruška u svojoj zelenoj snazi jača od dva lava.

Da zaključimo: *Venecijanska kugla* Aleksandra Sekulića jedinstvena je knjiga ne samo u tekućoj književnoj produkciji već i u novijoj srpskoj poeziji. Po jednostavnom mišljenju, čistom i otvorenom stihu i raznovrsnim motivima.

Draginja Urošević

VELIMIR MILOŠEVIĆ: »ZVEZDARNICA«

»Svetlost«, biblioteka »Bambi«, Sarajevo, 1973.

Postoje uglavnom tri pristupa detinjstvu u savremenom trenutku dečje poezije. Za jedan krug pesnika detinjstvo je pre svega *doba učenja i vaspitanja*, za drugi detinjstvo se pokazuje kao *idealna medijum osećajnog pesništva*, trećem krugu pesnika detinjstvo se pokazuje kao *prostor igre i slobode*.

U bosanskohercegovačkoj dečjoj poeziji uglavnom dominira osećajno pesništvo: taj put slede i Branko Ćopić i ostali poznati dečji pesnici ovog tla: Dragan Kulidžan, Sukrija Pandžo, Nasiha Kapidžić, Ismet Bekrić, Ivica Vanja Rorić, a, evo, i Velimir Milošević. Svaki od njih uspeo je da izgradi svoju osobitost u okviru ovog opšteg nastojanja, koje je inače prenapregnuto od opštih mesta i sentimentalnih preteranosti.

Velimir Milošević je drugačiji od spomenutih pesnika, ali ne toliko da bi izašao iz ovog kruga. Svoju osobitost on je nastojao da zadobije na čudan način: izazivajući i produbljujući sukob između dve, kako se nama čini, nespojive suprotnosti. On je, naime, jedan od onih pesnika koje treba pisati velikim početnim slovom. Svoj pesnički čin on vidi kao božansku misiju i, shodno tome, pevajući, on hoda iznad zemlje, u nebeskim prostranstvima, gde obitavaju ptice, oblaci u zvezde. Ove tri reči ovde se ne navode slučajno, one se javljaju vrlo često u Miloševićevim pesmama. Kako je i prirodno, ove i njima slične reči iz rekvizitarija romantičnih sanjalica govore se u visokoj osećajnosti, u jakim oduševljenjima, u patosu i stanjima divljenja.

*Zanesen u zlatnoj šetnji
Nad svetom nadnesen.
(Zvezdarica)*

To je pesnička pozicija Velimira Miloševića, njegov ugao gledanja, zatečen u beskraju romantičnih ozarenja.

S druge strane i u očitijoj suprotnosti s prvim, jeste izbor motivike. Milošević peva o leptirima, cveću, pticama, ljubičicama, bubamarama, maslačcima, pčelicama, svicama, proplancima, i sličnim odveć rabjenim predmetima iz prizemnih sentimentalnih pesničkih radionica.

Gledajući odveć s visoka, što je pesnik mogao videti u ovoj motivskoj nizini? Čitalac ima dojam da se pesme lome između ova dva htenja: da se konkretne reči iz sen-

timentalnog fundusa detinjstva povuku ka gore, da se osvetli s nešto simboličnog značenja, da se okupaju u plavetnilu:

*Pero plavkastog plavnetila,
I plava pesma tog mastila.
(Plava pesma)*

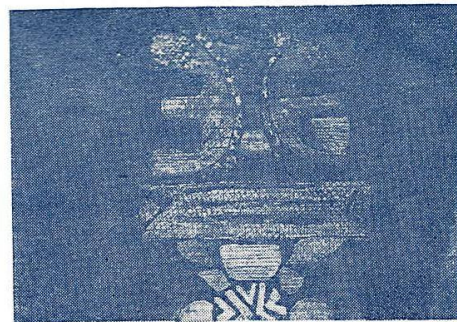
i, s druge strane, da se reči zadrže u svome prirodnom prostoru: u neposrednosti značenja, u svojoj konkretnosti, i da im se omogućući da neposredno i nenasilno žive u svojoj muzikalnosti, svojim ritmovima, u nabrajanjima i malim igrama premeštanja:

*Okrećem se prema cveću,
Da u cveću nađem sreću,
Tamo živi bubamara,
Sva šarena kao šara,
Kao šara sva šarena,
A malena, a malena —
Niti manja niti veća:
Kao sreća.*

*Sva od cveća.
(Bubamara)*

Kada nadvlada ovaj drugi ritam, Miloševićeva pesma zadobija prirodnost, i tada se njegova pesma pokazuje u svoj punoći neposrednosti i radosti opserviranja, u čistom skladu svojih jasnih struktura i tada se pesma otvara i slikovnom bogatstvu i mekoći iskaza i sinestetičkim spojevima; pesma se tada oslobađa jakih sugestija Pesnika i prepušta imaginacijama na ravni detinjstva.

Bez obzira na izrečene rezerve o prirodi dečje pesme koja se isuviše oslanja na jezik pesničkih univerzalija, kao i na mitologizaciju pesničkog čina, mislimo da je Milošević u pesmama jednostavnih jezičkih

strukture dosegao nivo ostvarenosti vodeće grupe dečjih pesnika bosanskohercegovačke literature.

Vladimir Milarić

DUŠAN ILIĆ: »SUŠUMIGE«

Radnički univerzitet »Radivoj Ćirpanov« i Zmajevе dečje igre, Novi Sad edicija Detinjstvo

Pred nama je jedna neobična knjiga namenjena deci. Ono što odmah zapažamo, što nam se već posle prve priče učini neobičnim i dobrim, to je sposobnost pisca da u nekoliko konciznih, veoma preciznih poteza stvori ambijent; ambijent nekakve suve realnosti u pričicama Dušana Ilića na jednom se preobražava i postaje bajkolik. Priče ove odista nisu izmišljene, ali su dobro i zrelo smišljene. Pisac nije svoje junake tražio u umetnički obojenim sanjaricama i izmišljenim krajevima, njegovi junaci su ljudi oko nas. Stakloresci, fijakeristi,

mesari, dakle, svet koji mi svi znamo, međutim, ne poznajemo ih iz piščevog ugla. Postupak Ilićev je: pronaći karakterističan detalj i oko njega izgradiiti priču, priču neobičnu. Jezik kojim su ove priče kazivane je neusiljen, svež, čist. I taj jezik se ugrađuje u Ilićeve ambijente i, kada priča o staklorescu, onda iz staklorezačke radnje, iz života, izrone neke jezičke sprege.

Junaci Ilićevih osamnaest pričica, i pored sve duhovitosti pisca, obavijeni su nekakvom tek nagoveštenom setom, i to onim najboljim daje jednu istinsku umetničku meru. Te priče imaju svoju dragocenu patinu. I više nego svojom bukvalnom namenom one su za decu baš zbog čežnje za izgubljenim očima detinjstva.

Dušan Ilić, koji se pre desetak godina pojavio sa poezijom u beogradskom *Delu*, i ovom knjigom priča namenjenih deci ostaje lirski raspoložen, ostaje u svojim osnovnim preokupacijama pesnik.

Predrag Ćudić

STOJAN VUJIČIĆ: »RASTOČENJE«

»Nolit«, Beograd, 1972.

Vujičićeva knjiga nije zbirka pesama, pesama gotovo u njoj i nema. Samo je to ostatak, batrganje, spoticanje jednog sveta koji i nije izražen individualno, ali je bar oslobođen setne komponente u ovim zapisima. Strogo probrani jezik zapisa pouzdan je znak da su tekstovi samo pokušaj odbrane od nestajanja, odbrane koja ne zna bolji lek nego što je sam čin pisanja, beleženja. U jednom trenutku ostala je samo tragična igra jezika koji nije dovoljan da jednim skokom, poigravanjem izrazi svet. Pored Vujičićevog žiga koji se izražava formulom »i nigde i kuda« — može se dodati i još jedno pitanje umesto odgovora: kome.

Osnov Vujičićevih zapisa treba tražiti u zapisu *Na domaku pesme i gluhotе*:

*ostaću i ja na drugoj obali
lipsaču na domaku pesme i gluhotе
okate nade i besvesne zbilje
i ništa moje
ni na jednoj obali
ostati nigde neće.*

Ali treba znati mizanscen, imati odnos prema već datim stvarima koje su se zbile, tada se može imati više poštovanja prema Vujičićevim pokušajima. Tada jekne poeta zapisa *Zakašnjeli epitaf*:

*dragi djeđa
poslje nas groblja će ostati prazna
i zvona će se nijema klatiti bez
klatna*

koja i nije poeta, niti išta, ukoliko ne znamo ili ne slutimo njenu pozadinu, deo minulog života.

U traženju melema, u znanju što je neminovno, u traganju za izrazom kad se primenjuje otkriveno blisko promašenom i učenom — jedini pravi izraz, poetski izraz nosi u sebi grcava, prigušena pesma pod naslovom *Oproštajna*. U njoj je postignuta mera doživljaja koji nije zatamnjen, ni nepotrebno niti nemoćno, poetskim sredstvima koja nisu redukovana do poraza. Sva se pesma prenela na pasivnost pokreta, na nepotrebne, suvišne radnje, stanja. Grč izražen grčem. A ispod pesme potpisano *Pomaz (kod Budima)*, gde sam, jednom, i ja bio.

Sava Babić